

СТАНОВИЩЕ

от Светозар Ангелов Жеков, проф., д-р, ИАНАО-БАН,
по конкурс за заемане на академичната длъжност "професор"
в област на висше образование 4.1 Физически науки, по научна специалност
„Хелиофизика“ за нуждите на отдел “Слънце и слънчева система”
в Института по Астрономия с НАО, БАН,
по тема: “Изследване свойствата на слънчевата корона, слънчевия вятър и короналните
изхвърляния на маса чрез числено магнитохидродинамично моделиране”,
обявен в ДВ, бр. 51 от 05. 06. 2026 г.

Конкурсът е с един кандидат: д-р Илия Янков Русев.

1. Образование и професионална квалификация. През 1995 г. Илия Русев завършва висшето си образование с магистърска степен по физика (специализация астрономия) по програма във Физическия факултет на СУ “Св. Климент Охридски”. През 2001 г. успешно приключва докторантурата му с присъждане на научната степен ‘Доктор’ (PhD) от Университета Куин’с в Белфаст, Северна Ирландия (Queen’s University of Belfast). Илия Русев има професионален опит като астроном в различни изследователски центрове в САЩ, Европа, Азия, провеждайки изследвания основно (но не само) в областта на слънчевата и космическа физика.

2. Научна продукция, научни проекти и научни приноси. За участие в конкурса са представени 71 публикации както и справка за над 3900 независими цитирания (Web of Science). Бих отбелязал следното. Според Web of Science 36 от тези публикации са за периода 2008-2026 г., т.е. след заемането на длъжността ‘Доцент’ (associate astronomer) в Хавайския Университет в Маноа (САЩ). От тях 3 са доклади на международни симпозиуми, а останалите 33 са в списания с импакт фактор (и рецензенти, refereed journals): 26 с ранг Q1, 6 с ранг Q2 и 1 с ранг Q3. Важна ‘подробност’ е, че **Илия Русев е първи автор в статия в Nature Physics (2012 г.)**. Това е знак за много добра научна активност по темата на конкурса.

Представен е и списък на научни проекти, спонсорирани от Националния научен фонд (NSF) на САЩ и други институции, като Илия Русев е водещ изследовател в 11 от 17-те проекта.

Въпреки че може пространно да се коментират научните приноси на Илия Русев, то е достатъчно да се отбележат само следните, които точно съответстват на темата на конкурса: (а) тримерно (3D) магнитохидродинамично (МХД) числено моделиране на слънчевата корона и слънчевия вятър и сравнение с наблюденията; (б) 3D МХД числено моделиране на короналните изхвърляния на маса и сравнение с наблюденията. Тези приноси са ‘подплатени’ с публикации в солидни професионални списания и съответния брой на независимите им цитирания.

3. Минимални научни изисквания. Изпълнени са както националните научни изисквания, така и специфичните изисквания на Института по Астрономия с НАО, БАН.

4. Администриране на научните изследвания. Въпреки че това не попада в обхвата на изискванията за заемане на *научната* длъжност “професор”, редно е да се отбележи, че Илия Русев има сериозен опит в организацията и управлението на научния процес, както се вижда от научната му автобиография. При съвременните ‘динамични’ условия на провеждането на научни изследвания, този опит би бил изключително полезен за ИА с НАО (БАН).

5. Заключение. Въз основа на изложеното по-горе, призовавам членовете на Научното жури **да предложат на уважаемия Научен съвет на Института по астрономия с НАО (БАН) да избере д-р Илия Русев на академичната длъжност ‘професор’ в област на висше образование 4.1 – Физически науки по научна специалност “Хелиофизика”.**

12.10.2026 г.
г. София

Подпис:

/Светозар Жеков/